

9. ציון שם המחבר בסוגריים

כשישנם כמה ספרים
והם מכמה מחברים
ולכל הספרים שם זהה
אזי הפיתרון הוא זה

הוסף את שם המחבר בסוגריים
והאר ללומדים את העיניים¹¹⁸,
וכן הוא בספר שאינו מוכר לכולם
אך מחברו מפורסם בכל העולם¹¹⁹.

10. ציון ההוצאה

בהביאך דברים
שמקורם בספרים
שבמשך הדורות
יצאו בכמה מהדורות,
ציונך יכיל
מלבד 'דיבור-המתחיל'
גם את שם המהדורה
כדי שבמהרה
ובלא עיכובים
כל הרוצה
יהיה אותם מוצא

118. לדוגמה: כתב בברכת אברהם (ארלנגר, שבת עד ע"א).

אגב, בתוכנת אוצר החכמה ישנם שלושים ושבעה (!) ספרים ששמן ברכת אברהם, ושלושים וששה (!) ספרים ששמן "בית יעקב".

119. לדוגמה: כתב בחדרי בטן (לחיד"א, פרשת נח). לחילופין, כתוב בסגנון כזה: כתב החיד"א בספרו חדרי בטן (פרשת נח).

היכן שהם כתובים¹²⁰.

11. ציון להערת העורכים

בציון להערת העורכים

דבריו יהיו ערוכים

וכך הלומדים לא יהיו נבוכים,

גם כאן תציין את המהדורה

וגם תכתוב בצורה ברורה:

"וכתבו שם העורכים בהערה"¹²¹.

120. בציון ל'דיבור המתחיל' שבמקור, זכור-תזכור, לציין את ההוצאה לאור, וזה יתן בהירות ואור, כי לפעמים אלו הציונים, מספר לספר משתנים.

לעיתים יש הבדלים בין ההוצאות והמהדורות השונות של הספר - בחלוקה לפסקאות ובדיבורים המתחילים. למשל, בטור 'שירת דבורה' החלוקה היא שונה מהטור בהוצאה הישנה או מהוצאת 'המאור'. על כן בציון את הד"ה, ציין גם את שם ההוצאה לאור של הספר.

לדוגמה, יש לכתוב כך: הב"י כתב (במהדורת 'שירת דבורה' - בד"ה אבל) בדעת הרמב"ם, שבמשמרת אסור לסנן אפילו יין ומים צלולים. אם באות הפניות רבות לטור ונושאי כליו, אין צורך לציין כל פעם את שם המהדורה, אלא רצוי לציין הערה בתחילת הפרק/הספר, שההפניות לטור הן עפ"י מהדורת 'שירת דבורה'.

במידה וההוצאה הישנה כבר כמעט אינה מצויה, אין כלל צורך לציין לה. כאשר שתי ההוצאות - החדשה והישנה - שתיהן נפוצות, רצוי לציין כך: כתב הכפות תמרים (ד"ה והשתא. ובהוצאה החדשה ד"ה ולכן).

121. אין לכתוב סתם: "ובהערה שם כתבו", אלא: "ובהערת העורכים שם כתבו" או: "והמו"ל שם העיר" או: "והעיר שם הרב המהדיר". וכמובן, יש לציין את שם ההוצאה, כאמור.

לדוגמה, יש לכתוב כך: "תוס' רי"ד בשבת עד. פירש ש'בורר ומניח' היינו לאותה סעודה. ובהוצאת הרב ניסן זק"ש, העיר המו"ל (בהערה 37), שאליבא דעולא נהיה מוכרחים לפרש כתוס', ש'מניח' היינו לצורך אחרים".

לעיתים יש לציין גם את השנה, כיוון שההערות משתנות ממהדורה למהדורה. למשל: בהערות (ד, ה) שבטור 'שירת דבורה' (מהדורת תשנ"ג) כתבו...